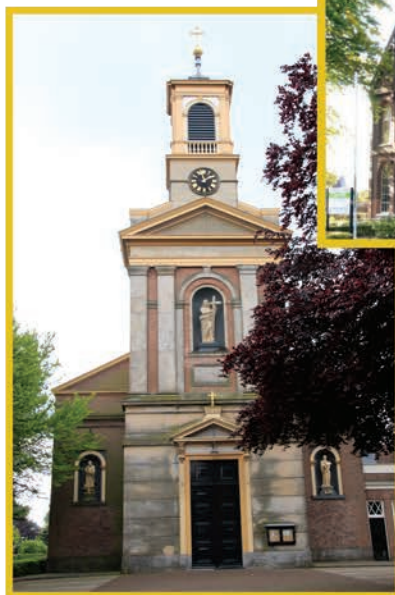

OPEN MONUMENTENDAGEN GEMEENTE SOEST

9 & 10 SEPTEMBER 2023

**OPEN
MONUMENTENDAG**

**VRIENDEN
LOTERIJ**
WIN MEER, BELEEF MEER

Inhoudsopgave

Voorwoord: Het leven van toen	3
Programma Open Monumenten weekend Soest en Soesterberg 9 en 10 september	4
Open Monumenten Weekend Soest en Soesterberg 9 en 10 september	8
Deelname aan de Open Monumentendagen	11
Bustocht door Soest	
Op de fiets door Soest	
Leid je zelf rond over de Soester Eng	12
Landgoed Willemshoeve	14
Koninklijke historie	
Monumenten	
Petrus en Pauluskerk	10
Boerderij Vosseveld	16
Boerderij Het Gagelgat: drie eeuwen boerengeschiedenis	17
Korenmolen "De Windhond"	18
Museum Soest is gevestigd in een oud klooster wat de naam kreeg 'Het St. Jozefgesticht'	19
De Oude Kerk	22
Ambachten	24
Stoelen matten	
- Rotan	
- Biezen	
- Zeegras	
- Sisalkoord	
- Mandenvlechten	
Weven	27
Kralen breien	28
Papierknippen in Museum Soest	29
Glas in lood en tiffany	30
Jachthoornblaasgroep 'Eemland'	31

Voorwoord: Het leven van toen

In een oorkonde uit 1028 lezen we een eerste vermelding van Soest: “tussen de dorpen Heze en Zoys (Hees en Soest) veertien hoeven met al de bewoners”. Soest gaat dus ver terug. Soesterberg is een relatief jong dorp, maar heeft een rijke geschiedenis. Het dankt zijn ontstaan aan de aanleg van de Amersfoortschestraat in het midden van de 17e eeuw en is onlosmakelijk verbonden met de vliegbasis die daar later werd aangelegd en de bakermat is van de Nederlandse militaire luchtvaart.

Bij de jaarlijkse open monumentendagen hebben we aandacht voor de historie van onze gemeente. En niet alleen voor de monumenten, maar ook voor het leven van toen. Het thema van de open monumentendagen dit jaar is ‘Levend Erfgoed’. Hoe houden we de historie van onze gemeente levend? Wat zijn de verhalen achter de monumenten? Hoe leefde men vroeger? Het gaat dit jaar dus niet alleen om de gebouwen maar zeker ook om een kijkje in het leven van vroeger.

Levend erfgoed is de schakel tussen heden, verleden en toekomst. Het geeft een gevoel van verbondenheid met vorige generaties en is iets wat we willen doorgeven aan volgende generaties. In het programma vinden we dat onder meer terug door demonstraties van oude ambachten bij de ingang van museum Soest. Ook is er een bustocht langs monumenten waar verhalen verteld zullen worden. Verder zijn er lezingen over kerkelijke rituelen. Met deelname aan de Open Monumenten dagen houden we het verleden levend.

Op 9 en 10 september kunnen we ons dus weer even wentelen in de geschiedenis van Soest en Soesterberg. Het Comité Open Monumentendagen Soest-Soesterberg heeft ook dit jaar weer een inspirerend programma gemaakt. In dit boekje kunt u er alles over lezen.

Wie weet komen we elkaar tegen bij de bustocht of bij een van de andere activiteiten.

Aukje Treep

Wethouder Cultuur en erfgoed

Programma Open Monumenten Weekend Soest en Soesterberg 9 en 10 september 2023

Zaterdag 9 september

Opening bij museum Soest om 13.00 uur.

Opening door wethouder A.Treep.

Met medewerking van:

- Jachthoornblaasgroep Eemland.
- Museum Soest.

Bustocht door Soest

De bus vertrekt om 13.00 uur vanaf museum Soest voor een verrassings-tocht langs monumenten in Soest. De bus is rond 17.00 uur weer terug bij museum Soest. Onderweg wordt er hier en daar even uitgestapt voor een korte wandeling. In de bus zijn vertellers aanwezig.

lees verder in dit programmaboekje

Oude Kerk

Bezichtiging kerktuin van 14.00 uur tot 16.00 uur.

Optreden in de kerk door het koor Esklein.

1e optreden om 14.00 uur.

2e optreden om 15.30 uur.

Torenbeklimming om 14.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

**Voor de torenbeklimming van te voren opgeven bij Frans Hoogeweg.
E mail: frhoogeweg@telfortglasvlezel.nl
of mobiel: 06-25318358.**

Petrus en Pauluskerk

De kerk is open van 14.00 uur tot 17.00 uur. Expositie over o.a.

hongerdoeken en van kleding bij kerkelijke vieringen en rituelen.

Mogelijkheid om zelf kaarsje op te steken en regelmatig orgelmuziek.

lees verder in dit programmaboekje

Museum Soest

Van 13.00 uur tot 17.00 uur

Gehele museum met specifieke aandacht voor de 'Ambachtenzolder' en het schoolklasje waar kinderen de Molen De Windhond, zeepaardjes en teckels kunnen knippen. De kinderen krijgen een knippakketje mee naar huis van de Petrus en Pauluskerk. Demonstraties Glas in lood maken (in het museum).

lees verder in dit programmaboekje

De oude ambachten worden (buiten voor het museum) aangevuld met:

- Stoelen matten
- Manden vlechten
- Kaart en band Weven
- Kralen breien

Vanaf vier marktkramen worden demonstraties gegeven.

lees verder in dit programmaboekje

Molen De Windhond

Tijdens openingstijden te bezoeken van 13.00 uur tot 17.00 uur.

Kan gecombineerd worden met wandeling met QR codes over De Engh.

lees verder in dit programmaboekje

De Paardenkamp

In het kader van de Open Monumentendagen stelt De Paardenkamp haar deuren open van 10.00 tot 16.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

Boerderij Het Gagelgat

In het kader van de Open Monumentendagen stelt de boerderij

Het Gagelgat haar deuren open van 10.00 tot 16.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

Landgoed 'Willemshoeve' (boerderij Willemshoeve)

Vanwege renovaties niet te bezichtigen maar voor de fietsers en wandelaars onder ons wel een aanrader. Geniet van de koetjes, de weilanden en de groentetuinen. Alles vanaf de Jachthuislaan goed te zien.

lees verder in dit programmaboekje

Programma Open Monumenten Weekend Soest en Soesterberg 9 en 10 september 2023

Zondag 10 september

Bustocht door Soest

De bus vertrekt om 13.00 uur vanaf museum Soest voor een verrassings-tocht langs monumenten in Soest. De bus is rond 17.00 uur weer terug bij museum Soest. Onderweg wordt er hier en daar even uitgestapt voor een korte wandeling. In de bus zijn vertellers aanwezig.

lees verder in dit programmaboekje

Oude Kerk

Orgelbezichtiging en klankdemonstratie in de vorm van een klein concertje.

13.45 uur – 14.30 uur

15.30 uur – 16.15 uur

Kerktuin bezichtiging:

14.00 uur - 16.00 uur

Torenbeklimming om 14.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

Voor de torenbeklimming van te voren opgeven bij Frans Hoogeweg.

E mail: frhoogeweg@telfortglasvlezel.nl

of mobiel: 06-25318358.

Petrus en Paulus kerk

De kerk is open van 13.30 uur tot 16.00 uur.

13.30 uur Live muziek.

14.00 – 14.30 uur:

Expositie over o.a. hongerdoeken en van kleding bij kerkelijke vieringen en rituelen. Mogelijkheid om zelf kaarsje op te steken en regelmatig orgelmuziek.

14.45 uur Live muziek.

15.15 – 15.45 uur:

Lezing door Marijke Egellie-Smulders over de historie en betekenis van hongerdoeken.

Lezing door Wies Sarot over kerkelijke rituelen, in het bijzonder over het gebruik van water.

lees verder in dit programmaboekje

Museum Soest

Gehele museum met specifieke aandacht voor de 'Ambachtensolder' en het schoolklasje waar kinderen de Molen De Windhond, zeepaardjes en teckels kunnen knippen. De kinderen krijgen een knippakketje mee naar huis van de Petrus en Pauluskerk Demonstraties Glas in lood maken (in het museum).

lees verder in dit programmaboekje

Molen De Windhond

Tijdens openingstijden te bezoeken van 13.00 uur tot 17.00 uur.

Kan gecombineerd worden met wandeling met QR codes over De Engh.

lees verder in dit programmaboekje

De Paardenkamp

In het kader van de Open Monumentendagen stelt De Paardenkamp haar deuren open van 10.00 tot 16.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

Boerderij Het Gagelgat

In het kader van de Open Monumentendagen stelt de boerderij

Het Gagelgat haar deuren open van 10.00 tot 16.00 uur.

lees verder in dit programmaboekje

Landgoed 'Willemshoeve' (boerderij Willemshoeve)

Vanwege renovaties niet te bezichtigen maar voor de fietsers en wandelaars onder ons wel een aanrader. Geniet van de koetjes, de weilanden en de groentetuinen. Alles vanaf de Jachthuislaan goed te zien.

lees verder in dit programmaboekje

Aanvulling:

Ook het Groot Gaesbeeker Gilde van Soest is van de partij en wel op 10 september. Op 10 september verzorgt het Gilde bij het Gagelgat om 13.45 uur en om 14.15 uur een optreden. Rond 15.30 uur verzorgt het Gilde nog een optreden bij museum Soest.

Open Monumenten Weekend

Soest en Soesterberg 9 en 10 september 2023

ZATERDAG 9 SEPTEMBER

Programma Petrus en Pauluskerk, Kerkplein 1, 3764 AW Soest
14.00 - 17.00 uur

De kerk is open voor bezoekers. Expositie van hongerdoeken en van kleding bij kerkelijke vieringen en rituelen. Uitleg hierover en over het mooie interieur is beschikbaar. Er zijn hostess aanwezig om bezoekers weg wijs te maken en vragen te beantwoorden. Mogelijkheid om zelf een kaarsje op te steken. Regelmatig orgelmuziek. Voor kinderen is een speciaal programma ontwikkeld.

ZONDAG 10 SEPTEMBER

Programma Petrus en Pauluskerk, Kerkplein 1, 3764 AW Soest
13.30 - 16.00 uur

Vrije inloop. Expositie van hongerdoeken en van kleding bij kerkelijke vieringen en rituelen. Uitleg hierover en over het mooie interieur is beschikbaar. Twee lezingen (zie onder). Regelmatig live-muziek, piano/orgel en fluit, door Sylvia Schijve en Helma van der Heijden, twee bevlogen musici. Er zijn hostess aanwezig om bezoekers weg wijs te maken en vragen te beantwoorden. Mogelijkheid om zelf een kaarsje op te steken. Voor kinderen is een speciaal programma ontwikkeld.

13.30: live-muziek

14.00 - 14.30: lezing door Marijke Egelie-Smulders over de historie en betekenis van hongerdoeken.

Al vanaf de middeleeuwen worden hongerdoeken gebruikt om in de vastentijd het altaar af te schermen. Ze zijn vaak versierd met kleurrijke voorstellingen van het lijden van Christus en in de wereld. Marijke Egelie is oud-pastoraal werker en bij uitstek deskundig op dit terrein van kerkelijk erfgoed en de rituelen daarom heen. Er is alle ruimte om vragen te stellen.

14.45: live muziek

15.15 – 15.45: lezing door Wies Sarot over kerkelijke rituelen, in het bijzonder over het gebruik van water.

Water wordt onder meer gebruikt bij de doop, bij een uitvaart, bij de voetwassing op Witte Donderdag en bij zegeningen. Zij zal onder meer putten uit haar rijke ervaring als pastoraal werker in het vicariaat Utrecht. Er is alle ruimte om vragen te stellen.

16.00 uur: einde programma

Petrus en Pauluskerk

Deze kerk is genoemd naar de apostelen Petrus en Paulus. Hun beelden zijn te zien in de voorgevel aan beide zijden van de toren en als beeldengroep bij de ingang van het Stiltecentrum. Een deel van de huidige kerk dateert van 1853. Hiervan getuigt nog de monumentale toren, met daarin de drie kerkklokken (Petrus, Paulus en Maria). In 2022 heeft deze toren groot onderhoud gehad. In de jaren '60 van de vorige eeuw was de kerk aan een grondige renovatie toe. Totale nieuwbouw bleek niet haalbaar.

Toen is gekozen om alleen de kerkzaal te gaan vernieuwen en meteen de indeling radicaal te veranderen. Sindsdien staat het altaar in het midden en de zitbanken voor de kerkgangers erom heen. De binnenruimte doet na 50 jaar nog steeds modern aan. Toch zijn er nog allerlei voorwerpen afkomstig uit de 19e eeuwse inrichting van deze kerk, zoals de prachtige kroonluchters, de eikenhouten gebeeldhouwde preekstoel, en onderdelen van de oude communiebank. Het oudste voorwerp (ca. 1500) is een beeld van Christus op de koude steen. Bijzonder is ook het orgel, speciaal voor deze kerk gebouwd in 1866 door de firma Maarschalkerweerd en Zn. uit Utrecht.

In 2002 is het kerkgebouw uitgebreid met een Stiltecentrum dat ook als dagkapel voor kleinschalige vieringen en gebedsdiensten wordt gebruikt. De toen nog bestaande dagkapel is omgebouwd tot vergaderruimte. In 2011 is aan de kerk een geheel nieuw parochiecentrum (De Sleutel) gebouwd, met vergaderruimtes en een grote ontmoetingsruimte (Willibrordzaal). In deze zaal schittert een prachtig gebrandschilderd raam met centraal Maria, de moeder van Jezus. Dit raam is afkomstig uit de gesloopte Mariakerk. De Petrus en Pauluskerk biedt onderdak aan de RK-geloofsgemeenschap van Soest en omstreken. Op zondag en door de week zijn er liturgische vieringen, maar ook mooie vieringen in het kader van trouwen, overlijden en doop. De Petrus en Pauluskerk maakt deel uit van de regioparochie HH Martha en Maria.

Nadere info

<https://marthamaria.nl/gemeenschappen/willibrordsoest/>

VRIENDEN
LOTERIJ
WOU HEEK, BELIEST HEEK

OPEN
MONUMENTENDAG

Deelname aan de Open Monumentendagen

Bustocht door Soest

In het kader van de Open Monumentendagen gaan we zowel op de zaterdag als op de zondag met Jan van Dijk tours op stap. De bus vertrekt op beide dagen om 13.00 uur vanaf museum Soest voor een verrassingstocht langs monumenten in Soest.

De bus is rond 17.00 uur weer terug bij museum Soest. Onderweg wordt er hier en daar even uitgestapt voor een wandeling. Twee begeleiders/vertellers reizen met u mee en vertellen inspirerende verhalen. Deze trips gaan op inschrijving en VOL = VOL.

Gaat u met ons mee geef u dan vóór 7 september 2023 op bij Bert Krijger: E mail adres bertkrijger@outlook.com (voorkeur) of telefonisch 06-54733996.

Op de fiets door Soest

De organisatie van de Open Monumentendagen Soest nodigt u uit om b.v. op de fiets deel te nemen aan deze dagen. Verschillende monumenten staan open en zijn gratis te bezoeken. Onder andere in het programma boekje kunt u lezen wie er op 9 en 10 september de deuren voor u open zetten en wat er evt te doen is. Ook met de kinderen is uiteraard rekening gehouden. Bij museum Soest kunnen de kinderen in het historische schoolklasje de molen De Windhond, Zeepaardjes en Teckels knippen. Voor thuis krijgen de kinderen een knippakketje mee van de toren van de Petrus en Pauluskerk.

Zie ook www.museumsoest.nl, www.hvsoest.nl, www.cultuurinsoest.nl, www.uitinsoest.nl en de diverse kranten.

Het programmaboekje is gratis op te halen vanaf 1 september 2023 in museum Soest (tijdens de openingstijden). Deelname aan de open monumentendagen is op eigen risico.

Leid jezelf rond over de Soester Eng

Wandeling over de Zuidelijke Eng

De Stichting Vrienden van de Soester Eng hebben begin dit jaar een wandeling uitgezet over de Zuidelijke Eng waarbij via een QR-code achtergrondinformatie wordt verstrekt over 6 verschillende bijzonderheden die je tijdens de wandeling tegenkomt, zoals de historie van de Soester Eng, de Eng in gebruik bij de agrariërs, Molen De Windhond, de eeuwenoude Grafheuvel, de voormalige Zuivel-/Kaasfabriek en de herkomst van de naam Kolonieweg. De QR-route over de Soester Eng tref je hieronder aan, maar is ook af te halen bij Molen De Windhond tijdens de openingstijden.

Ontstaan Soester Eng

De Soester Eng ligt op een stuwwal die deel uitmaakt van de langgerekte heuvelrug, die zich uitstrekt van het Gooi tot aan Arnhem. Dit gebied is gevormd gedurende de laatste ijstijden, tussen 250.000 tot 120.000 jaar geleden. De plek waar nu de Eng ligt is door landijs opgestuwd en vervolgens weer geëgaliseerd. Daardoor ontstond een lage vlakke heuvel welke zeer geschikt is voor akkerbouw.

Een unieke eeuwenoude plek

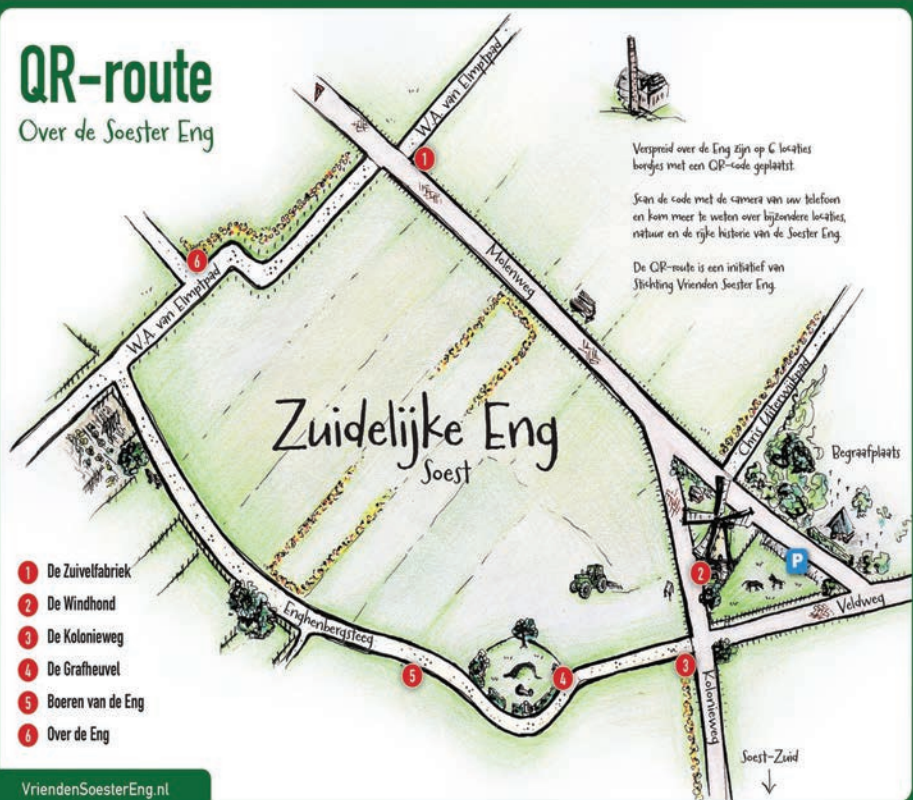
Andere woorden voor een gemeenschappelijk gebied met akkers zoals de Eng, zijn 'engh', 'enk' of 'es'. Dit zuidelijke gedeelte van de oorspronkelijke Eng is een beschermd cultuurhistorisch landschap. De verkaveling volgt nog steeds de lijnen die al in de Middeleeuwen zijn uitgezet, vrijwel zonder omheiningen of heggen, soms gemarkeerd door grote stenen of af en toe een paal. Het is een open akkerbouwgebied van 60 hectare binnen de bebouwde kom van Soest, een van de weinige nog bestaande engen in Nederland. Een unieke plek!

Geniet van wat er nog over is van de Soester Eng en verdiep je in de bijzondere historie van dit gebied.

Nadere informatie over Vrienden van de Soester Eng www.soestereng.nl.

QR-route

Over de Soester Eng

Landgoed Willemshoeve

Koninklijke historie

De Willemshoeve is genoemd naar koning Willem III, die de boerderij rond 1834 liet bouwen. De Willemshoeve hoorde dan ook lange tijd bij paleis Soestdijk. Vijf generaties woont de familie Van Zijtveld op de Willemshoeve. Tot 1950 was het een gemengd agrarisch bedrijf, daarna lag de nadruk op vlees- en melkproductie. Vanaf 1999 was de boerderij een paardenpension. In 2021 is de Willemshoeve met omringende grond aangekocht van de koninklijke familie. Sindsdien is Landgoed Willemshoeve hier gevestigd. Maar de laatste boer, Gijs van Zijtveld woont er nog. Is hij dan nu een Herenboer? Nee hoor, hij denkt graag mee over de toekomst van zijn levenswerk. Er is wel een intensieve samenwerking met de Herenboeren Willemshoeve. Die zijn ook gevestigd op het Landgoed Willemshoeve. De boerderij van de Herenboeren (op het landgoed) is een kleinschalig coöperatief gemengd boerenbedrijf. Een coöperatie van zo'n 250 huishoudens is eigenaar. Een boer in loondienst teelt voedselproducten die de leden kiezen, op een duurzame en natuur inclusieve manier. De Herenboerderij is zo'n 20 hectare groot en voedt wekelijks ongeveer 500 inwoners uit Baarn, Soest en omgeving.

En dat is bijzonder, maar nog niet alles. Want de Herenboeren zijn onderdeel van (als genoemd) een groter geheel: **Landgoed Willemshoeve**. Naast de boerderij is er ook in aantocht de **Willemshoeve Dagbeleving**. Op deze zorgboerderij kunnen mensen met dementie dagelijks actief zijn en dan beleven ze **geluksmomenten**. Ze zullen zoveel mogelijk buiten zijn, in samenwerking met de Herenboeren. **Willemshoeve Dagbeleving** streeft op deze manier naar een dementie-inclusieve samenleving: je wordt gezien, ook al heb je dementie. Na de voorbereidende werkzaamheden op het terrein is de start van Willemshoeve Dagbeleving gepland in het voorjaar 2024.

En het **Groeipunt**. Hier gaat alles draaien om educatie en voorlichting. Zo leren scholieren over natuur inclusieve landbouw en gaan zorgprofessionals scholing krijgen over persoonsgerichte zorg voor mensen met dementie. Groeipunt Willemshoeve verhuurt dan daarnaast ook ruimtes voor trainingen, vergaderingen, bezinning en persoonlijke ontwikkeling. Voor de jaarlijkse Open Monumenten Dagen in Soest is het een bijzondere locatie. Van verleden naar toekomst. Tijdens de Open Monumenten Dagen is het terrein zeer beperkt toegankelijk.

VRIENDEN
LOTERIJ
WIJ MEER, BELIEFT MEER

OPEN
MONUMENTENDAG

De restauratie-activiteiten beginnen in september. Ook is de aanleg van energievoorzieningen begonnen. Maar... ze vertellen graag over de huidige en komende activiteiten. Aan de overkant van de boerderij, de gronden tussen de Jachthuislaan en de Biltseweg, zeg maar de groente- en fruittuinen, kan men wel al wat stappen zelf zetten.

**Veel plezier op 9 en
10 september 2023!**

Stichting De Paardenkamp

Al sinds 1962 zet Stichting De Paardenkamp zich in voor het verzorgen van een goede oude dag voor oudere paarden. Inmiddels hebben ruim 725 paarden en pony's van 20 jaar en ouder op een van de locaties van Stichting De Paardenkamp van hun pensioen kunnen genieten. Daarnaast fungeert de stichting als kenniscentrum en geeft zij advies over alle onderwerpen rondom oudere paarden.

Boerderij Vosseveld

Op Boerderij Vosseveld (Birkstraat 96, Soest) draait alles om de paarden! Op deze locatie van De Paardenkamp bevinden zich 51 individuele stallen. De paarden die hier hun oude dag doorbrengen, zijn de bewoners die de meeste zorg nodig hebben, bijvoorbeeld omdat hun conditie wat minder is, of omdat ze een slechter gebit hebben. Deze paarden krijgen dan ook allemaal voeding op maat.

Boerderij Het Gagelgat: drie eeuwen boerengeschiedenis

Boerderij Het Gagelgat gaat drie eeuwen terug in de tijd. Deze oude, monumentale boerderij stamt uit 1712. Het originele gebouw brandde volledig af en een nieuwe, grotere boerderij kwam ervoor in de plaats. Boerderij Het Gagelgat is gebouwd met de voorgevel naar de oude route tussen Soest en Amersfoort. In 1817 werd de huidige Birkstraat de hoofdroute, waardoor de boerderij nu met de achterkant naar de weg staat.

Het idee om Het Gagelgat te renoveren en de rijke historie met bezoekers te delen, kwam van Stichting De Paardenkamp. Na een grondig cultuur- en bouwhistorisch onderzoek vond van 2009-2012 de grootschalige restauratie plaats.

Meer informatie over
Het Gagelgat:
www.paardenkamp.nl
Mail adres info@paardenkamp.nl
telefonisch 035 - 601 6089

Op Boerderij Het Gagelgat kunt u nu het boerenleven ervaren, zoals zich dat eind 19de en begin 20ste eeuw in Soest afspeelde. Een prachtige plek die zeker een bezoekje waard is! Onze gastvrouwen (én boerderijkatten Teun en Diesel) verwelkomen u graag met een kop koffie en versgebakken taart!

Korenmolen “De Windhond”

Korenmolen De Windhond is gebouwd in 1737 en stond op de hoek van de Molenstraat en de Molenweg. Door de opkomst van elektriciteit raakte de molen in 1921 buiten bedrijf en werd in 1930 gesloopt. In 1977 werd de “Stichting tot Herbouw van de Stellingkorenmolen De Windhond te Soest” opgericht. Het duurde tot 2006 dat er begonnen kon worden met de herbouw en op 10 mei 2008 werd de molen officieel geopend door de burgemeester van Soest. Niet op de oorspronkelijke plek maar in de driehoek: Molenweg – Veldweg --- Kolonieweg. Herbouw was financieel mogelijk geworden na verkoop van de oorspronkelijke plek. In 2018 gaf “de Stichting Vrienden van De Windhond” een boekje uit over de geschiedenis van De Windhond, bij gelegenheid van het 10 jarig bestaan.

Tijdens de openingsuren is er een molenaar actief en is men ook in de gelegenheid in de molenwinkel diverse artikelen te kopen.

De molenaarskamer die zich bevindt in de molenheuvel is te huur voor bijeenkomsten tot 100 personen.

Tijdens de open monumentendagen is de molen open van 13.00 – 17.00 u.

De dienstdoende molenaar ontvangt u graag.

Museum Soest is gevestigd in een oud klooster wat de naam kreeg 'Het St. Jozefgesticht'

Dit jaar luidt het thema voor de open monumentendagen 'Levend Erfgoed'. Een thema wat helemaal past bij museum Soest.

Bij akte van 6 maart 1853 verkreeg de parochie een stuk bouwland ter grootte van 42 roeden en 50 ellen, kadastraal sectie H nummer 317/18 en een perceeltje van 7 roeden sectie H nummer 319. Op deze grond zo was het plan zou het St Jozefgesticht met klooster en schoollokalen voor de meisjesschool verrijzen. Onderwijs, bejaardenzorg en armenzorg zijn altijd een bijzondere taak voor de kerk geweest.

Met de zusters van O.L. Vrouw te Amersfoort werd overeengekomen dat zij in het te bouwen gesticht een kloostergemeenschap zouden vestigen die de uitvoering van de beoogde taken op zich zou nemen. Het gebouw zou eigendom van de kerk blijven, maar werd in gebruik gegeven aan de zusters.

De eerste steen werd gelegd door Adolf Frederik Jacob, oud IX jaar en oudste zoon van den Heer E. Moormann, de 12de july MDCCCLXVIII.

Een naast de hoofdingang van het gesticht (nu museum Oud Soest) aangebrachte gedenksteen herinnert nog aan dit feit. De steen is wat beschadigd maar de voornamen van de negenjarige en de datum van de plaatsing zijn echter heel duidelijk leesbaar. Verder herinnert alleen nog de stijl van het gebouw en de versiering in de voorgevel boven de hoofdingang aan de eertijds gewijde bestemming van dit complex. Onder de beeldengroep op de voorgevel wordt nog eens het bouwjaar herhaald 1868. De inwijding van het gesticht "Huize St. Jozef" vond plaats op 15 september 1869. Het oorspronkelijke ontwerp voor het klooster was veel uitgebreider. De tekeningen laten een groot carré zien met op de binnenplaats in het centrum een kapel met een torentje.

Het ontwerp van het rijksmonument is van architect A.C. Bleys (Hoorn 1842 – Kerkdriel 1912).

De zusters verpleegden in St. Jozef oude en behoeftige mannen en vrouwen (gasthuis), zij zetten in de lokalen een meisjesschool op, deden aan wat wij tegenwoordig noemen sociaal en maatschappelijk werk. In de avonduren as er een naaischool enz. De zusters deden al dit werk uit een soort roeping. Voor vele in onze huidige generatie zal het onbegrijpelijk zijn, dat deze vrouwen dit werk zonder enige vorm van salaris voor henzelf of overheidssubsidie hebben volgehouden.

In 1902 werd door de bouwkundige van de gemeente Soest naar de gebreken van het zusterhuis gekeken. Er moest nodig worden gerenoveerd. Ook de meisjesschool voldeed niet aan de eisen

Rond 1965 kwam het gebouw leeg. De overgebleven kloosterzusters gingen weer naar Amersfoort vanwaar zij gekomen waren. In 1988 vestigde zich het museum Soest in het oude klooster.

Tijdens de open monumentendagen is het museum te bezichtigen van 13.00 uur tot 17.00 uur.

De oude ambachten die op de zolder van het museum te zien zijn worden op 9 september buiten aangevuld met demonstraties stoelen matten, manden vlechten, kaart en band weven en Kralen breien. Op 9 en 10 september worden er in het museum ook demonstraties verzorgd van Glas in Lood maken. In het schoolklasje van het museum kunnen kinderen de molen 'De Windhond', Zeepaardjes en teckels knippen. Voor thuis krijgen de kinderen een knippakketje mee van de toren van de Petrus en Pauluskerk.

Op 10 september rond 15.30 uur zal het Groot Gaesbeeker Gilde van Soest bij het museum een optreden verzorgen (zie voor optredens van het Gilde bij het Gagelgat het programma).

VRIENDEN
LOTERIJ
WIJ MEER, BELIET MEER

OPEN
MONUMENTENDAG

De Oude Kerk

Omstreeks het jaar 1350 gebouwd

De Oude Kerk is het oudste gebouw van Soest. Het werd omstreeks het jaar 1350 gebouwd en gewijd aan de heiligen Petrus en Paulus. De kerk viel onder het toezicht van de Benedictijner abdij Sint Paulus in Utrecht. De kerk -toen vermoedelijk alleen het schip, dus zonder koor en toren- stond op een heuvel van circa 20 meter om het gebouw te beschermen tegen overstromingen als de toenmalige Zuiderzee de rivier de Eem, hier dichtbij gelegen, buiten de oevers deed treden.

In 1356 en in 1481 werd Soest, en dus ook de Oude Kerk, door vijandig gezinde legers platgebrand. Na de brandstichtingen is waarschijnlijk eerst de toren en daarna het koor herbouwd. Kerk en toren moeten één ruimte zijn geweest. De huidige kerk is in gotische stijl opgetrokken met een éénbeukig schip en een smal koor, beide zonder steunberen. Het plafond bestaat uit een fraai houten tongewelf, waarvan het middendeel is verhoogd. Bij de kerk is een ommuurd kerkhof waar nu een kerktuin is.

De toren van De Oude Kerk

De toren van de Oude Kerk werd vermoedelijk gebouwd na de brandstichting van het jaar 1481. Het is een vierkante toren voorzien van twee kleine zijtorens. Het torentje aan de zuidkant had vroeger drie verdiepingen waarvan de oudste, met het kruisribgewelf, van buiten te bereiken was. Wie de toren wil beklimmen, moet daarvoor 182 treden overwinnen. Aan de voet is de toren 8,25m in het vierkant met muren van 1,5m dikte. De hoogte tot de omgang is 33,75m met daarop een achtkantig muurwerk van 1,75m hoog. Dan verheft zich een houten met leien bedekte spits van 10 meter, waardoor de toren een hoogte bereikt van 45,5m. In de tijd van Napoleon wilde men de toren als uitkijkpost gebruiken. Daarom werd de toren tot eigendom van de gemeente Soest verklaard. Dat is ook nu nog het geval..

VRIENDEN
LOTERIJ
WIM MEER BELIET MEER

**OPEN
MONUMENTENDAG**

Ambachten

Stoelenmatten

Stoelenmatten is een veelomvattend begrip. Voor het matten worden o.a. gebruikt:

- Rotan schenen
- Biezen
- Zeegras
- Sisalkoord
- Mandenvlechten

Rotan

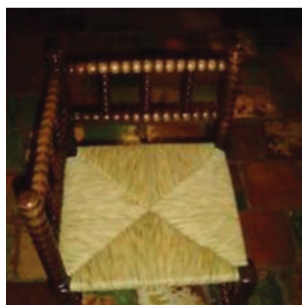
Het matten met rotan, ook wel webbing genoemd ofwel gaatjes vlechten. De rotan schenen worden geïmporteerd en zijn in elke gewenste breedte leverbaar. De 2,5 mm wordt het meest gebruikt. Rotan is een tropische klimplant die vaak verward wordt met bamboe. Bamboe is wel een klimplant maar is hol van binnen en groeit te snel en bevat daardoor veel groeilittekens en is daardoor niet bruikbaar. De rotan stengel wordt ontdaan van zijn kern.

De kern, die dus overblijft, is het meer bekende pitriet. De gladde en glanzende buitenbast die in repen gesneden wordt worden de stoelen voorzien van een zitting. Meest gebruikt wordt de zesslags methode waarbij 6 draden over en onder elkaar door gevlochten worden en er een open ruit motief in het vlechtwerk overblijft.

Biezen

Biezen groeien op vochtige, moerassige plaatsen en variëren in een lengte en kwaliteit afhankelijk van hun herkomst en groeiplek. Biezen afkomstig uit een zout- of brakwatergebied geven het best en mooiste resultaat. Deze biezen hebben een lengte variërend van 1.5meter tot 3meter. De biezen worden eerst gedroogd maarvoor het verwerken tot een zitting worden ze weer nat gemaakt en minimaal een nacht vochtig tot nat gehouden- alvorens ze verwekbaar zijn. Afhankelijk van de dikte worden ca.3biezen aan de te vernieuwen zitting vastgemaakt en handmatig opgedraaid. Het verlengen gebeurt ook doormiddel van opdraaien.

De hele zitting bestaat dus eigenlijk maar uit 1 hele lange biezen draad die alleen maar bij het 1e begin aan de stoel is vastgemaakt. Om het aangezicht en het zitcomfort te wijzigen bestaan er meerdere variaties in de volgorde van de werkwijzen.

Zeegras

Zeegras bestaat uit hele dunne draadjes en wordt machinaal opgedraaid. De werkwijze is identiek aan die van biezen alleen hoeven deze niet nat gemaakt te worden. Ze worden aan de rol geleverd waardoor er ook niet verlengd hoeft te worden.

Sisalkoord

Werkwijze gelijk aan zeegras.

Is minder stug dus handelbaarder.

Mandenvlechten

Het vlechten met wilgentenen is een heel oud ambacht en kent vele toepassingen. Elk beroep had zijn eigen manden, speciaal gemaakt voor wat nodig was.

De bakker had speciale manden voor het brood, gemaakt van bufteen. De groenteman, de slager, de boer etc... iedereen had zijn eigen manden. Ook in de fruit- en groenten handel werden wilgentenen manden gebruikt.

Iedereen had manden, het was een algemeen en duurzaam artikel.

Wij – ambachtengroep Nostalgie - laten zien hoe de manden worden gemaakt, ambachtelijk en duurzaam. Gemaakt om lang plezier van te hebben.

Weven

Weven kunnen we gerust bestempelen als 'Levend Erfgoed'. Weven is een zeer oude techniek waarmee stoffen met simpele tot zeer ingewikkelde patronen kunnen worden vervaardigd. Het ambachtelijk weven geschiedt altijd met behulp van een weefraam of een weefgetouw. Weven is een samenspel van lengte- en breedtedraden die door elkaar worden gevlochten. De lengtedraden zijn naast elkaar op een z.g. kettingboom gerold en de breedtedraden op een z.g. cone gespoeld. Je kunt verschillende materialen weven., met uiteenlopende texturen en eigenschappen. Met deze techniek ontstaan bijvoorbeeld wandkleden, interieur- en modestoffen en huishoudtextiel.

De geschiedenis leert dat boeren in vroegere tijden al vlas verbouwden. Het verbouwen van vlas gebeurt al eeuwenlang in Nederland. Na de oogst konden de boerinnen aan de slag en sponnen daar linnen garen van en weefden daarmee huishoudtextiel. Later verschenen er in fabrieken mechanische weefgetouwen die het handwerk overnamen. Met de hand weven wordt nu voornamelijk gedaan door hobbyisten die vaak ook op ambachtenmarkten en/of braderieën de weefkunst van vroeger aan het publiek willen laten zien. Niet alleen een mooie manier om een prachtig stukje authentieke nijverheid te demonstreren maar ook om deze veilig te stellen voor de toekomst en houden hiermee ook een mooi stukje 'Leven Erfgoed' in stand.

Kralen breien

Het kralen breien is rond 1820 ontstaan in Zuid-Duitsland waar het een belangrijke huisindustrie werd. De uiterst kleine kraaltjes werden vervaardigd in kleine glasfabriekjes.

De dikwijls zeer ingewikkelde patronen werden door vrouwen op zeer dunne breinaalden gebreid. Voordat het zover was, moesten eerst de kralen in de goede volgorde op geregen worden. Na een bloeiperiode tot de jaren dertig van de vorige eeuw is deze vorm van industrie helemaal verdwenen. In de jaren zeventig is het handwerk als hobby in trek gekomen.

Alle door mevrouw Kievit - Hagelüken (aanwezig op 9 september) vervaardigde tassen en beursjes zijn naar oude originele patronen vervaardigd.

VRIENDEN
LOTERIJ
WIM MEER, BELIEFT MEER

OPEN
MONUMENTENDAG

Papierknippen in museum Soest

Papierknippen is een kunst waaraan in Nederland honderden mensen plezier beleven. Iedereen kan knippen. Het is een leuk en ontspannend tijdverdrijf, waarmee jong en oud fraaie kunstwerkjes kunnen maken.

Meer informatie
www.papierknippen.nl

Glas in lood en tiffany

De oorsprong en historie van glas in lood gaat zo ver terug als het Romeinse rijk. Destijds ontstaan uit de behoefte van bescherming tegen het weer. Omdat de productie van grote stukken glas toen niet mogelijk was, werden kleine stukken glas in een ijzeren of houten frames geplaatst. Tegenwoordig wordt het glas geplaatst in loodprofielen, eventueel versterkt met een kern van staal en daarna gekit.

Tijdens de middeleeuwen heeft glas in lood een duidelijke invloed gehad in de ontwerpen van kathedralen, kerken. Ook in rijke herenhuizen of gebouwen. In deze eeuw werd de productie van grotere stukken glas mogelijk. Tevens gekleurd werd een optie, iets wat de kijker betoverden met haar lichtinval. Daarom werden vooral religieuze verhalen afgebeeld. In deze periode was glas in lood de belangrijkste kunstvorm.

Louis Comfort Tiffany (New York, 18 februari 1848 – New York, 17 januari 1933) was een Amerikaanse glaskunstenaar en ontwerper. Hij is met name bekend door zijn gebrandschilderd glas en zijn lampen in art-nouveau- en art-decostijl. Hij was ook de eerste ontwerpdirecteur in Tiffany. Bij tiffany wordt om het glas koperfolie geplakt. Deze stukken glas met koperfolie worden met tin aan elkaar gesoldeerd.

Tijdens de Open Monumentendagen zullen er demonstraties gegeven worden van dit oude ambacht door Truusje Kuenen, die een opleiding Kunstambachten – restauratie-conservatie glas-in-lood, artistiek glas-in-lood en brandschilderen heeft gevolgd aan de Academie voor Beeldende Kunsten te Anderlecht. Truusje heeft in Amersfoort haar eigen atelier en geeft vanaf 2008 les bij Creativiteitscentrum De Brink te Nijkerk en hobby glazenierster Rita van Rijn, die zich voornamelijk bezig houdt met tiffany.

Jachthoornblaasgroep 'Eemland'

De Jachthoornblaasgroep is opgericht met als doelstelling het jachthoornblazen bij jachten uit te oefenen, daarmee het wild een laatste eer te bewijzen en om de jacht dag een bepaald cachet te geven. Behalve jachtsignalen worden er ook Jachtfanfares en Jachtmarsen gespeeld.

Muzikale leider van de groep is Adri Verlaan. Hij heeft voor 'Eemland' verschillende muziekstukken geschreven waarmee ze op concours zijn geweest en meermaals zelfs Nederlands kampioen zijn geworden, voor het laatst nog in 2019. Afgelopen 13 mei heeft J.H.B.G. 'Eemland' in het Gagelgat te Soest het Nederlands Kampioenschap georganiseerd.

De Jachthoornblaasgroep is lid van de Nederlandse Vereniging van Jachthoorn Blazers (N.V.J.B.) en heeft een website met meer informatie: www.jhbg-eemland.nl

Foto:

De Jachthoornblaasgroep 'Eemland' in actie tijdens het Nederlands kampioenschap te Soest, 13 mei 2023.

Colofon

Met dank aan de gemeente Soest voor de financiële ondersteuning om deze dagen mogelijk te maken.

Ontwerp en drukwerk: Meewerken in Eemland.

Samenstelling: Stichting Comité Open Monumentendagen Soest - Soesterberg.

Foto's: Jan Frommink, Jaap v.d. Broek, Hans Brongers (foto boerderij Vosseveld), Ilona van Egdom (foto boerderij Het Gagelgat) en Museum Soest.

De teksten in dit programmaboekje zijn aangeleverd door de deelnemende organisaties.

GEMEENTE
SOEST

VRIENDEN
LOTERIJ
WIJ HEER, BELEEF HEER

